

การรักษาศีล 5

ศีล (Morality) คือ ความปกติ และ การรักษาศีลก็คือ ความตั้งใจรักษาปกติของตน อันเป็นหลักปฏิบัติที่ไม่ทำให้เดือดร้อน

แก่ตน เองและผู้อื่น และเป็นหลักแห่งความประพฤติที่จะทำให้เกิดความสะดวกสบาย และวาจา ศีลมีหลายประเภท เช่น ศีล 5, ศีล 8, ศีล 10 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ปฏิบัติ แต่ศีลที่ควรกระทำเพื่อให้เกิดความปกติในสังคมก็คือ ศีล 5 เพราะสะดวกและง่ายที่จะปฏิบัติ มีดังนี้ คือ

- พึงละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
- พึงละเว้นจากการลักขโมย ฉ้อฉล
- พึงละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม
- พึงละเว้นจากการพูดเท็จ
- พึงละเว้นจากการดื่มเครื่องดอง ของเมา

ศีลทั้ง 5 ข้อนี้ เป็นหลักจำเป็นในสังคมมนุษย์ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปกติ ทั้งในตนเองและสังคม เพราะช่วยควบคุม

ความประพฤติมิให้พลาดถลาลงในความชั่วอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงจัดอยู่ในระดับศีลธรรมอันเป็นมูลฐานที่จะนำไปสู่ความสงบ

ของจิตใจ ถ้าหากความสะดวกสบายและวาจาไม่มีแล้ว เราก็ไม่สามารถทำจิตใจให้สงบได้

สรุปได้ว่า ทางสายกลางข้อ 3-4-5 เป็น การปฏิบัติทางศีลเพื่อให้เกิดความปกติทางกายและวาจาเท่านั้น

เบญจศีล

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น จำเป็นที่แต่ละคน ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมจะต้องทำตนให้เป็นคนเต็มคน ที่เรียกว่าเป็นมนุษย์ หรือเป็นคน 100% เพื่อให้การอยู่ร่วมกันดำเนินไป ด้วยความเรียบร้อย มีความสงบสุข เกิดสานติสุข ไม่มีเวรภัยต่อกันและกันหลักธรรมที่จะทำคนให้เป็นให้เต็มคนอันยังผลให้การ อยู่ร่วมกันมีความสุขมีความสงบสุขนั้นก็คือ เบญจศีลเบญจธรรม อันได้แก่

ตอนที่ ๑ เนื้อความและความหมาย

เบญจศีล แปลว่า ศีล ๕ ได้แก่..

๑.ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการ ฆ่า การเบียดเบียน การทำร้ายร่างกายคนและสัตว์ แล้วมีจิตใจประกอบด้วยเมตตากรุณา มีความปรารถนาดี และสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

๒.อทินนาทานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการ ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่ง ขโมยหรือโจร อันได้แก่ ลัก ฉก ชิง วิ่งราว ชูกรรโชก ชูเขี้ยว ปล้น จี้ ตู๋ น้อโกง หลอก ลวง ปลอม ตระบัด เบียด บัง สับเปลี่ยน ลักลอบ ยักยอก และรับสินบน แล้วเป็นผู้มีความขยันประกอบสัมมาชีพ บริจาคทาน และ เคารพในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น

๓.กาเมสุ มิจฉาจารา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤตินอกใจ

บุคคล ต้องห้ามสำหรับฝ่ายชาย คือ

(๑) ภรรยาคนอื่น

(๒) ผู้หญิงที่ยังอยู่ในความอุปการะของผู้อื่น (ต้องพึงพาอาศัยผู้น้อย)

(๓) ผู้หญิงที่จาริตต้องห้าม (แม่ ย่า ยาย พี่สาว น้องสาว ลูกสาว ชี หญิงผู้เยาว์)

บุคคลที่ต้องห้ามสำหรับฝ่าย หญิง คือ

(๑) สามีคนอื่น

(๒) ชายจาริตต้องห้าม (พ่อ ปู่ ตา พี่ชาย น้องชาย ลูกชาย พระภิกษุ สามเณร ชายผู้เยาว์)

ทั้งฝ่ายชายและฝ่าย หญิงไม่ใช่เฉพาะ ห้ามแต่ร่วมสังวาสเท่านั้น แม้แต่การเคล้าคลึง การพูดเกี้ยวพาราสี หรือ การแสดงอาการ ปฏิพัทธ์แม้แต่ด้วยสายตาเนตรสบเนตร เป็นต้น ก็ชื่อว่า การละเมิดศีลข้อนี้แล้ว เมื่อไม่ล่วง

ละเมิดศีลข้อนี้แล้วเป็นผู้สำรวมในกามยินดีแต่ในภรรยาของตนเท่านั้น (สทาร์สันโดษ) จงรักภักดีแต่ในสามีของตน (ปติวัตร) ถ้ายังไม่ได้แต่งงานก็ต้องมีกามสังวร ตั้งตนอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันดีชนิดที่ว่า "เข้าตามตรอกออกตามประตู"

๔. มุสาวาทา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดเท็จ อันได้แก่คำปิด ทวนสาบาน ทำเล่ห์กระเท่ห์ มารยา ทำกิเลส เสริมความสำรวมคำพูดเสียดแทง สับปลับ ผิดสัญญา เสียสัตย์ และกินคำ แล้ว เป็นผู้รักสัจจะ จะพูดแต่คำสัตย์จริงด้วยความจริงใจและปรารถนาดี มุ่งหวังดีต่อผู้ฟัง

๕. สุรา เมรยะมัชชะปมาทัฏฐานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท อันได้แก่ น้ำสุรา เมรัย เครื่องดื่มมีนเมาอื่น ๆ และการเสพยาเสพติดอื่นๆ เช่น ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า หรือแม้แต่บุหรี่ แล้วเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะในการประกอบกิจการทั้งปวง และเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิตในการทำงาน ในวัย ในเพศ

ผู้จะเป็นคนเต็มคน คือ 100% จะต้องเป็นผู้มีการดำเนินชีวิตประจำวันประกอบด้วยเบญจศีลเบญจธรรม ทั้ง ๕ ประเด็นดังกล่าวแล้ว ถ้าขาด ๑ ประเด็นก็เป็นคนเพียง ๘๐ % หรือขาด ๒ ประเด็นก็เป็นคนเพียง ๖๐ % เป็น นับว่าเป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน มุ่งเน้นให้พุทธศาสนิกชนได้ประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นมนุษย์อันจะได้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ความสงบสุขในสังคมแต่ละวันจะเกิดขึ้นได้ก็อาศัยหลักมนุษยธรรม หรือ แต่ละคนเป็นคนเต็มคนนั่นเอง

อธิบาย เบญจศีลอย่างย่อ ๆ

เบญจ แปลว่า ๕ ศีล แปลว่า ปกติ เบญจศีล จึงแปลว่า ปกติ ๕ อย่าง แปลว่า ตัด ก็ได้ เพราะตัด จากความชั่ว หรือมนุษยธรรมก็เรียก แปลว่า ธรรมสำหรับมนุษย์ หมายความว่า ธรรมที่ทำให้คนให้เป็นคนที่ควรแก่การเคารพนับถือความหมายของเบญจศีล

ความเป็นปกติของคน คือความเรียบร้อยสวยงามคนที่ไม่เรียบร้อยจะเป็นที่สวยงามไปไม่ได้ ได้แก่คนที่ผิดปกตินั่นเอง คนที่ไม่ปกตินั้นก็เป็นที่ผิดแปลกไปจากคนอื่น ๆ เช่น

- ปกติคนเราจะต้องไม่ฆ่ากัน ไม่ทำร้ายร่างกายกันเพราะคนที่ดี สัตว์ก็ดีต่างก็รักชีวิตของตนด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ประสงค์จะให้ใครมาฆ่าแกง หรือมาทำร้ายร่างกายตน หรือทรมาณตนให้ได้รับความลำบาก คนที่ฆ่าสัตว์ ตัดชีวิตของคนอื่น สัตว์อื่น จึงชื่อว่าคนผิดคน คือผิดปกติของคน

- ปกติคนเราจะต้องไม่ขโมยทรัพย์ สมบัติของกันและกันเพราะใคร ๆ ก็ย่อมรัก ย่อมหวงแหนในทรัพย์สินของตน ไม่ประสงค์จะให้ใครมาเบียดเบียนและล่วงเกินในทรัพย์สินของตน คนที่ขโมยทรัพย์ของผู้อื่น จึงชื่อว่าทำผิดปกติของคนปกติของคนเราจะต้องไม่ล่วงละเมิดประเวณีของกันและ กัน เพราะลูกใคร เมียใคร สามีใคร ใคร ๆ เขาก็หวง ไม่ประสงค์จะให้ใครมารับแถมเหงงน้ำใจ ลูกเมียสามีเปรียบเหมือนทรัพย์อันมีค่าของเขา คนที่รับแถม ห่มเหงล่วงเกินผู้อื่น จึงชื่อว่าเป็นเป็นผู้ทำผิดปกติของคน

-ปกติของคนเราจะต้องไม่โกหกหลอกลวงกัน เพราะทุกคนไม่พึงปรารถนาจะให้ใครมาโกหกหลอกลวงตน ไม่ปรารถนาจะให้ใครมาหักรานประโยชน์ของตน ปรารถนาแต่ความสัตย์ความจริงด้วยกันทั้งสิ้น คนที่โกหกหลอกลวงผู้อื่นจึงชื่อว่าเป็นผู้ทำผิดปกติของคน

-ปกติของคนเราจะต้องรักษากายวาจาให้เรียบร้อย บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ร่างกายของตน ไม่ปรารถนาจะให้ร่างกายได้รับความลำบากด้วยทุกข์เวทนาต่าง ๆ ทั้งพยายามเสริมสร้างร่างกายให้เจริญด้วยกำลังและสมบูรณ์ด้วยสติปัญญา จึงต้องงดเว้นจากการทำร้ายร่างกายตนเอง ด้วยการไม่ทำตนให้ผิดปกติ คนที่ดื่มสุรา เมรัย และเสพของมีนเมาต่าง ๆ เช่น กัญชาและเฮโรอีน เป็นต้นจนกลายเป็นคนติดยาเสพติดให้โทษ เป็นคนขาดสติสัมปชัญญะ ตกอยู่ในฐานะแห่งความเป็นผู้ประมาท ชื่อว่าเป็นผู้ทำร้ายร่างกายตนเอง จึงจัดว่าเป็นคนทำผิดปกติ

ศีล ๕ ประการนี้ ท่านเรียกว่า มนุษยธรรม แปลว่า ธรรมสำหรับมนุษย์ ธรรมทำให้คนเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ เป็นธรรมที่เป็นเหตุให้เกิดมาเป็นมนุษย์ เพราะ ผู้ที่จะมาเกิดเป็นมนุษย์ได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยมนุษยธรรมนี้มาก่อน การเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นเรื่องที่ยากแท้ ดังพระพุทธดำรัสว่า"กิจโง่ มนุสสุสปฏิลาโภ การได้อัฏฐภาพมาเป็นมนุษย์เป็นเรื่องยาก" เมื่อเราได้อัฏฐภาพเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วอย่างนี้ ไม่พยายามรักษาสภาพปกติไว้ ก็จะกลายเป็นผู้ทำลายปกติของตนเอง

ผู้ที่ล่วง ละเมิดศีล จึงชื่อว่าเป็นผู้ทำลายมนุษยธรรม ผู้ที่ทำลายมนุษยธรรมชื่อว่าเป็นผู้ทำลายปกติของตนเองด้วยประการฉะนี้

ตอนที่ ๒ วิริติ คือการงดเว้น

การรักษาศีล คือ การรักษากายวาจาให้เรียบร้อยเป็นปกติ, การปฏิบัติ ธรรม คือ การฝึกฝนอบรมจิตใจให้งดงาม, คนดีมีศีลธรรม คือ คนที่มีกายวาจาเรียบร้อยและมีจิตใจงดงาม

การ รักษาศีลนั้นมี ๓ วิธี เรียกว่า วิริติ คือ การงดเว้น ได้แก่

๑.สมาทานวิริติ การงดเว้นด้วยการสมาทาน

๒.สัมปัตตวิริติ การงดเว้นในขณะที่เผชิญหน้า

๓. สมุจเจทวิริติ การงดเว้นโดยเด็ดขาด

การที่จะรักษาศีลให้บริสุทธิ์หมดจดเรียบร้อย ต้องประกอบด้วยวิริติ ๓ อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

สมათานวิริติ ได้แก่การเปล่งวาจาขอสมათานศีลจากพระภิกษุ สามเณร หรือ จากบุคคลผู้มีศีลโดยการเปล่งวาจาขอสมათานเป็นข้อ ๆ ไปดังนี้

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ข้าพเจ้าขอสมათานสิกขา บท คือ เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเอง และการใช้ให้คนอื่นฆ่า

ในสิกขาบทนี้ เป็นทั้งสาหัตถิกประโยค เพราะลงมือฆ่าด้วยตนเอง, เป็นทั้งอาณัติก ประโยค เพราะใช้ให้คนอื่นฆ่า

๒. อะทินนาทานา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ข้าพเจ้าขอสมათานสิกขาบท คือ เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการลักทรัพย์ด้วยตนเอง และใช้ให้คนอื่นลัก

ในสิกขาบทนี้ คำว่า "ทรัพย์" หมายถึงทั้งสวัสดุธัญทรัพย์ ทรัพย์ที่มีวิญญาณครอง เช่น คน สัตว์ และ วิญญาณภูตทรัพย์ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณครอง ได้แก่ วัตถุสิ่งของต่าง ๆ และหมายความรวมถึงสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้และอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์ที่เคลื่อนที่ไม่ได้ในสิกขาบทนี้ เป็นทั้งสาหัตถิกประโยค เพราะลักด้วยตนเอง, เป็นทั้งอาณัติกประโยค เพราะใช้ให้คนอื่นลัก

๓. กามะสุ มิจจาจารา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ข้าพเจ้าขอสมათานสิกขาบท คือ เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤติดีกในกาม

ในสิกขาบทนี้ คำว่า "การประพฤติดีกในกาม" หมายถึงการร่วมประเวณีในบุรุษและสตรีที่ไม่ใช่สามี-ภรรยาคู่ครองของตนเอง เช่น มารดาบิดาล่วงละเมิดกับบุตรธิดาของตนเอง หรือพี่ชายพี่สาวล่วงละเมิดกับน้องชายน้องสาวของตนเอง ก็เป็นการผิดประเวณีทั้งสิ้น

สิกขาบทนี้ เป็น สาหัตถิกประโยค เพราะผิดประเวณีด้วยตนเองอย่างเดียว ไม่เป็นอาณัติกประโยค เพราะใช้ให้คนอื่นผิดประเวณี

๔. มุสาวาทา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ข้าพเจ้า ขอสมათานสิกขาบท คือ เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดปด พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ และ พูดเพ้อเจ้อ

ในลักษณะที่ คำว่า "มุสาวาท" หมายความว่ารวมไปถึง วจีทุจริต ๔ ประการ คือ การปด พูดต่อเสียด พูดคำหยาบ และ พูดเพื่อเจ้อ การพูดปด ได้แก่ การพูดเท็จ หรือพูดให้กลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ซึ่งเรียกว่า มุสาวาท

การพูดคำหยาบ ได้แก่ การด่าว่าคนอื่นให้ได้รับความอับอาย เรียกว่า ผรุสวาจา

การพูดเพื่อเจ้อ ได้แก่ การพูดให้ไขว้เขว เหลวไหลไร้สาระ ทำให้เสียประโยชน์ของผู้อื่น เรียกว่า สัมผัสปลาปะลักษณะที่ เป็นสาหัตถิกประโยค เพราะพูดด้วยตนเองอย่างเดียว ไม่เป็นอาณัติกประโยค เพราะให้ใช้คนอื่นพูด

๕.สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวรมณี ลักษณะที่ทั้ง สะมาพิยามิ ข้าพเจ้าขอสมทาทนลักษณะที่ คือ เจตนาเป็นเครื่องจงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในลักษณะที่ คำว่า "สุราและเมรัย" หมายถึง สุรา ๕ อย่าง และ เมรัย ๕ อย่าง ได้แก่

สุรา ๕ อย่าง ได้แก่

- ๑.ปิฏฐสุรา สุราทำด้วยแป้ง
- ๒.ปวุสุรา สุราทำด้วยขนม
- ๓.โธทนสุรา สุราทำด้วยข้าวสุก
- ๔.ภินณะ ปกะจิตตา สุราที่หมักเชื้อ
- ๕.สัมภาระสังยุตตา สุราที่ปรุงด้วยเครื่องเทศต่าง ๆ

เมรัย ๕ อย่าง ได้แก่

- ๑.ปุปผาสโว น้ำดองดอกไม้
- ๒.ผลาสโว น้ำดองผลไม้
- ๓.มชวาสโว น้ำดองน้ำผึ้ง หรือน้ำดองน้ำหวาน
- ๔.คุพาสโว น้ำดองน้ำอ้อย
- ๕.สัมภาระสังยุตโต น้ำดองที่ปรุงด้วยเครื่องเทศต่าง ๆ

ลักษณะที่ เป็นสาหัตถิกประโยคเพราะดื่มหรือเสพด้วยตนเอง ไม่เป็นอาณัติกประโยค เพราะใช้ให้ผู้อื่นดื่มหรือเสพ

สัมปัตตวิริติ ได้แก่ การงดเว้นในขณะที่เมื่อเผชิญหน้ากับเหตุการณ์นั้น ๆ เช่น เกิดมีการต่อสู้กันขึ้น มีช่องทางพอที่จะฆ่าเขาได้ แต่ระลึกถึงศีลจึงไม่ฆ่า มีช่องทางพอที่จะโกงเขาได้แต่ไม่โกง มีช่องทางพอที่จะล่วงประเวณีได้แต่ไม่ล่วงประเวณี มีเหตุที่จะต้องให้โกหกเขาได้แต่ไม่โกหก มีโอกาสที่จะดื่มน้ำเมาได้แต่ไม่ดื่ม เพราะคำนึงถึงศีลดังกล่าวแล้ว อย่างนี้เป็นต้น เรียกว่า สัมปัตตวิริติ แปลว่า งดเว้นได้ในขณะประจวบเข้าเฉพาะหน้า จัดเป็นผู้รักษาศีลเช่นเดียวกัน

สมุจเจท วิริติ ได้แก่ การงดเว้นโดยเด็ดขาด แม้อันตรายจะเข้ามาถึงชีวิตตนเอง ก็ไม่ล่วงละเมิดศีล เป็นวิริติของพระอริยบุคคล ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ถูกรังแกข่มขู่ให้ฆ่าคนอื่น ถ้าไม่ทำตนเองก็จะถูกฆ่า ก็ไม่ยอมฆ่าคนอื่นโดยเด็ดขาด ยอมให้เขาฆ่าตนเองดีกว่าที่จะล่วงละเมิดศีล ดังนี้ เป็นต้น

ตอนที่ ๓ องค์แห่งศีล ๕

ในสิกขาบททั้ง ๕ นั้น ในแต่ละสิกขาบทมีองค์ประกอบต่าง ๆ กัน เมื่อครบองค์ศีลจึงขาด ถ้าไม่ครบองค์ศีลยังไม่ขาด เป็นแต่เพียงค้างพร้อยหรือบกพร่องไปบ้างเท่านั้น องค์แห่งศีลทั้ง ๕ นั้นมีดังต่อไปนี้

สิกขาบทที่ ๑

ปา ณาติปาตา เวรมณี แปลว่า เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการทำสัตว์มีชีวิตให้ตกลง หมายถึง เว้นจากการฆ่าสัตว์ สิกขาบทที่ ๑ นี้มีองค์ ๕ คือ

๑. สัตว์นั้นมีชีวิต
๒. รู้อยู่ว่า สัตว์นั้นมีชีวิต
๓. มีเจตนาจะฆ่าสัตว์นั้น
๔. พยายามฆ่าสัตว์นั้น
๕. สัตว์ นั้นตายด้วยความพยายามนั้น

การฆ่าที่ประกอบไปด้วยองค์ ๕ นี้ ไม่ว่าจะฆ่าเองหรือใช้ให้คนอื่นฆ่าก็ตาม ยุ่งให้สัตว์อื่นฆ่ากันก็ตาม เช่น จัดให้จิ้งหรีดกัดกันจนตายไป เป็นต้น ศีลก็ขาดทั้งนั้น

สิกขาบทที่ ๑

ปาณาติปาตา เวรมณี แปลว่า เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการทำสัตว์มีชีวิตให้ตกลง หมายถึง เว้นจากการฆ่าสัตว์

คำว่า"สัตว์"ในสิกขาบทที่ ๑ นี้ ท่านประสงค์เอาทั้งมนุษย์ชาย-หญิงทุกวัย จนที่สุดแม้กระทั่งที่ยังอยู่ในครรภ์ และสัตว์ดิรัจฉานทุกชนิด

สิกขาบทที่ ๑ นี้มีข้อห้ามไว้ ๓ ประการ ได้แก่

๑.การฆ่า

๒.การทำร้ายร่างกาย

๓.การทรมาน

ในสิกขาบทที่ ๑ นี้ เป็นทั้งสาหัตถิกประโยค เพราะลงมือฆ่าด้วยตนเอง, เป็น ทั้งอาณัติกประโยค เพราะใช้ให้คนอื่นฆ่า

การฆ่า โดยตรงศีลขาด, ส่วนการทำร้ายร่างกาย และการทรมาน (ทรมาน) สัตว์ รวมเรียกว่า อนุโลมการฆ่า ศีลไม่ขาด เป็นแต่เพียงต่างพร้อยหรือศีลทะลุก็เรียก

การฆ่า

การฆ่า หมายถึง การทำให้ตาย แบ่งเป็น ๒ อย่าง ได้แก่

๑.ฆ่ามนุษย์

๒.ฆ่าสัตว์ดิรัจฉาน

การทำร้ายร่างกาย

การทำร้ายร่างกายนี้ ทางฝ่ายศาสนาสื่อเป็น "บุพพประโยคของการฆ่า" แบ่งออกเป็น ๓ สถาน ได้แก่

๑.การทำให้พิการ ได้แก่ การทำให้อวัยวะบางส่วนเสีย เช่น การทำให้ตาเสีย การทำให้แขนหรือขาเสีย เป็นต้น

๒.การ ทำให้เสียโฉม ได้แก่ การทำร้ายร่างกายให้เสียรูปเสียงาม แต่ไม่ถึงกับให้พิการ เช่น

๓.การทำให้เจ็บลำบาก ได้แก่ การทำร้ายร่างกายซึ่งไม่ถึงกับเสียโฉม แต่เสียความสำราญ เช่น ชกต่อย เขี่ยนตี

การทรมาน

ทรมาน หมายถึง "การประทุติเทียมโหดแก่ สัตว์โดยไม่ปรานี" จัดเป็น ๕ อย่าง ได้แก่

๑. ใช้ การ ใดก็ได้ การใช้สัตว์เป็นพาหนะ อย่างไม่ปรานี มีแต่ใช้ ปล่อยให้ห้อยคออยาก ชุบผอม ไม่ให้พักผ่อนตามกาล หรือใช้เกินกำลังของสัตว์
๒. กักขัง ใดก็ได้ การเลี้ยงสัตว์ไว้ในกรงที่คับแคบเกินไป หรือผูกไว้เพื่อดูชมเล่น แต่ผู้เลี้ยงกักขัง หรือผูกมัดไว้จนไม่สามารถจะผลัดเปลี่ยนอิริยาบถได้ หรือไม่ปรนเปรอเลี้ยงดูให้สัตว์ได้รับความสุขพอสมควร ปล่อยให้อดอยาก เป็นต้น
๓. นำไป ใดก็ได้ การนำไปผิดอิริยาบถของสัตว์ สัตว์นั้นย่อมได้รับความลำบาก เช่น ผูกขาไก่หิ้วไป
๔. เล่นสนุก ใดก็ได้การนำสัตว์มาเล่นเพื่อความสนุก เช่นเอาประทัดผูกหางสุนัขแล้วจุดไฟ
๕. ผจญสัตว์ ใดก็ได้ การเอาสัตว์ให้ชนกันหรือกัดกัน เช่น ชนโค ชนไก่ กัดปลา เป็นต้น

ลักษณะที่ ๒

อทินนาทานา เวมณิ เวมณิ แปลว่า "เจตนาเป็นเครื่องควั่นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ด้วยอาการเป็นโจร"

สิ่งของที่เจ้าของไม่ให้ได้ในที่นี้ หมายถึงสิ่งของ ๒ อย่าง คือ

๑. สิ่ง ของที่มีเจ้าของ ทั้งที่มีวิญญาณ ซึ่งเรียกว่า สัตวิญญานกทรัพย์ และที่ไม่มีวิญญาณ เรียกว่า อวิญญานกทรัพย์
๒. สิ่ง ของที่ไม่ใช่ของใคร แต่มีผู้รักษาหวงแหน เช่น สิ่งของที่เป็นของสงฆ์ ของสตรี ของส่วนรวม เป็นต้น

ในลักษณะที่ ๒ นี้ จึงมีข้อห้ามเป็น ๓ อย่าง ได้แก่

๑. โจรกรรม
๒. ความเลียงชีพอนุโสโมโจรกรรม
๓. กิริยา เป็นฉاياโจรกรรม

๑. โจรกรรม

โจรกรรม ได้แก่ "กิริยาที่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการเป็นโจร" มี ๑๔ ประเภท ได้แก่

๑.ลัก ได้แก่ "กิริยาที่ถือเอาสิ่งของด้วยอาการเป็นโจรในเวลาที่ยังไม่ให้อำนาจ" มี ๓ ลักษณะ คือ

ก.เมื่อเจ้าของเขาผลอก หีบเอาสิ่งของนั้นไป เรียกว่า "ขโมย"

ข.เวลาสังคคนแอบเข้าไปในเรือนแล้วหยิบเอาสิ่งของของเขาเรียกว่า "ย่องเบา"

ค.จับหรือเจาะประตู-หน้าต่างที่ปิด อยู่แล้วถือเอาสิ่งของของเขาเรียกว่า "ตัดช่อง"

๒.ฉก ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของในเวลาที่ยังเจ้าของเขาผลอ เช่น

วิ่งราว หมายถึง เจ้าของเขาผลอกก็เข้าแย่งเอาแล้ววิ่งหนีไป หรือ

ตีชิง หมายถึง ตีเจ้าของให้เจ็บแล้วถือเอาสิ่งของ

๓.กรรโชก ได้แก่ กิริยาที่แสดงอำนาจให้เจ้าของตกใจกลัวแล้วยอมให้สิ่งของ

๔.ปล้น ได้แก่ กิริยาที่ยกพวกตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปข่มขู่เจ้าทรัพย์แล้วถือเอาสิ่งของของคนอื่นไป

๕.ตุ้ ได้แก่ กิริยาที่รื้อเอาสิ่งของของผู้อื่นซึ่งมิได้ตกอยู่ในมือตนเอง

๖.ฉ้อ ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของของผู้อื่นที่ตกอยู่ในมือตนเอง

๗.หลอก ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของของผู้อื่นโดยการพูดจาหลอกลวงหรือโกหกเอา (เป็นเรื่องขึ้นให้เจ้าทรัพย์หลงเชื่อแล้วจึงถือเอาทรัพย์ของเขา ไป)

๘.ลวง ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของของผู้อื่นด้วยการแสดงของอย่างใดอย่างหนึ่งให้เขา เข้าใจผิด (ใช้เพทุบายลวงให้เขาหลงเชื่อ)

๙.ปลอม ได้แก่ กิริยาที่ทำของไม่แท้ให้เห็นว่าเป็นของแท้ขึ้นเปลี่ยนเอาสิ่งของดีหรือ ของแท้ของเขาไป (ทำของปลอมขึ้นเปลี่ยนเอาของแท้ของเขา)

๑๐.ตระบัด ได้แก่ กิริยาที่ยืมสิ่งของของเขาไปแล้วถือเอาเป็นของตนเอง ไม่ส่งคืน (การยืมของเขาแล้วไม่ส่งคืนเจ้าของเดิม โดยยึดถือเอาเป็นของตัวเองไป)

๑๑.เบียดบัง ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาเศษ เช่น เก็บเงินค่าเช่าได้มาก แต่ให้เจ้าของแต่เพียงน้อย ๆ (กินเศษกินเลยเล็ก ๆ น้อย ๆ)

๑๒.สับเปลี่ยน ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของของตนที่ลวงเข้าไปไว้แทน แล้วเอาของที่ดีของผู้อื่นไปเสีย (เอาของที่ไม่ดีไป เปลี่ยนเอาของที่ดีของเขา)

๑๓.ลักลอบ ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของต้องพิกัดซ่อนเข้ามาโดยไม่เสียภาษี, ค่าของหนีภาษี, ลักลอบขนของหนีภาษี เป็นต้น)

๑๔.ยักยอก ได้แก่ กิริยาที่ยักยอกทรัพย์ของตนที่จะต้องถูกยึดไปไว้เสียในที่อื่น (การใช้อำนาจหน้าที่ในทางทุจริต)

๒. ความเล็งชีพอนุโลมโจรกรรม

ความเล็งชีพอนุโลม โจรกรรม ได้แก่ กิริยาที่แสวงหาพัสดุในทางที่ไม่บริสุทธิ์ แต่ไม่นับเข้าในอาการโจรกรรม แบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. สมโจร ได้แก่ กิริยาที่อุดหนุนโจรกรรมโดยนัย เช่น รับซื้อของโจร คือเป็นผู้รับซื้อสิ่งของที่ผู้อื่นโจรกรรมได้มา

๒. ปอกลอก ได้แก่ กิริยาที่คบคนด้วยอาการไม่ซื่อสัตย์ มุ่งหมายจะเอาทรัพย์สินสมบัติของเขาฝ่ายเดียว เมื่อเขาลิ้นตัวแล้วทิ้งเขาเสีย (คบกับคนอื่นโดยหวังผลประโยชน์ตนฝ่ายเดียว)

๓. รับสินบน ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาทรัพย์สินที่เขาให้ เพื่อช่วยทำธุระให้แก่เขาในทางที่ผิด

๓. กิริยา เป็นฉاياโจรกรรม

กิริยาเป็นฉاياโจรกรรม ได้แก่ กิริยาที่ทำทรัพย์สินพัสดุของผู้อื่นให้สูญและเป็นสินที่ใช่ตกอยู่แก่ตน มี ๒ ประเภท ได้แก่

๑. ผลาญ ได้แก่ กิริยาที่ทำอันตรายเสียหายแก่ทรัพย์สินพัสดุของผู้อื่น เช่น แกล้งเผาสวนยาง เผาบ้านของเขา เป็นต้น

๒. หยิบฉวย ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาทรัพย์สินพัสดุของผู้อื่นด้วยความมั่งง่าย เช่น บุตรหลานประพฤตินเป็นคนพาลนำเอาทรัพย์สินของพ่อแม่ ปู่-ย่า ตา-ยายไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

สิกขาบทที่ ๒ นี้มีองค์ ๕ คือ

๑. ของนั้นมีเจ้า ของหวงแหน

๒. รู้ยู่ว่าของนั้นมีเจ้าของหวงแหน

๓. มีเจตนาจะถือเอาสิ่งนั้น

๔. พยายาม ถือเอาสิ่งนั้น

๕. ได้ของนั้นมาด้วยความพยายาม นั้น

สิกขาบทที่ ๓

กามสุ มิจฉาจารา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทียามี ข้าพเจ้าขอสมათานสิกขาบท คือ เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤตินอกงาม

คำว่า "กาม" ในที่นี้ ได้แก่ กิริยาที่รักใคร่กันในทางประเวณี ซึ่งทั้งชายและ หญิงต่างก็เป็นวัตถุต้องห้ามของกัน และกัน

หญิงที่ต้องห้ามในสิกขาบทนี้มี ๔ จำพวก คือ

๑. ภรรยาผู้อื่น ได้แก่ หญิง ๔ จำพวก ได้แก่

ก. หญิงที่แต่งงานแล้ว

ข. หญิงที่ไม่ได้แต่งงานแต่อยู่กับชายโดยอาการเปิดเผย

ค. หญิงผู้รับสิ่งของมีทรัพย์สินต้นของชาย แล้วยอมอยู่กับเขา

ง. หญิงที่ชายเลี้ยงเป็นภรรยา

๒. หญิง ที่อยู่ในความพิทักษ์รักษาของเข่า ได้แก่ หญิงที่ พ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง รักษา

๓. หญิงที่จารีตห้าม ได้แก่ หญิง ๓ จำพวก คือ

ก. หญิงที่อยู่ในพิทักษ์รักษาของ ตัวเอง และ ผู้ที่เป็นเหล่ากอของตนเอง

ข. หญิงที่อยู่ใต้พระบัญญัติในพระศาสนา เช่น ภิกษุณี ชี เป็นต้น

ค. หญิงที่กฎหมายบ้านเมืองห้ามและลงโทษแก่ชายผู้สมสู่ด้วย

ชายที่ต้องห้ามในสิกขาบทที่ ๓

ชายก็ เป็นวัตถุต้องห้ามสำหรับหญิงเหมือนกัน ท่านกล่าวแสดงไว้ ๒ จำพวก คือ

๑. ชายอื่นนอกจากสามี เป็นวัตถุต้องห้ามสำหรับหญิงที่มีสามี

๒. ชายที่จารีตห้าม เช่น พระภิกษุ สามเณร เป็นต้น เป็นวัตถุต้องห้ามสำหรับหญิงทั้งปวง

ใน สิกขาบทนี้ คำว่า "การประพฤตินิคม" หมายถึง การร่วมประเวณีในบุรุษและสตรีที่ไม่ใช่สามี-ภรรยา คู่ครองของตนเอง เช่น มารดาบิดาล่วงละเมิดกับบุตรธิดาของตนเอง หรือพี่ชายพี่สาวล่วงละเมิดกับน้องชาย น้องสาวของตนเอง ก็เป็นการผิดประเวณีทั้งสิ้น

ลักษณะที่ ๔

มูสาวาทา เวมณี ลักษณะที่ ๔ สะมาทิยามิ แปลว่า "ข้าพเจ้าขอสมทานลักษณะที่ ๔ เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากมูสาวาทา"

คำว่า "มูสาวาทา เวมณี" แปลว่า เว้นจากมูสาวาทา, ความเท็จ ชื่อว่า มุสา, กิริยาที่พูด หรือแสดงอาการมุสา ชื่อว่า มูสาวาทา ในลักษณะที่ ๔ นี้

ในลักษณะที่ ๔ มีข้อห้ามเป็น ๓ อย่าง ได้แก่

๑.มุสา กล่าวเท็จ

๒.อนุโลมมุสา กล่าววาจาที่เป็นตามมุสา

๓.ปฏิสสวะ รับแล้วไม่ทำตามรับ

๑.มุสา มีลักษณะ ดังนี้

๑.เรื่องที่กล่าวนั้นไม่เป็นความจริง ๒.ผู้กล่าวจงใจ

๓.กล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ๔.ผู้ฟังเข้าใจผิด

การแสดงมุสานี้ไม่เฉพาะแต่ทางวาจาอย่างเดียวเท่านั้น แม้ทางกายก็อาจเป็นไปได้ เช่น เขียนหนังสือมุสาเขา แสดงอาการ หรือ สันศิระษะ ที่ทำให้เขาเข้าใจผิดจากความเป็นจริง

มุสามี ๗ ประเภท ได้แก่

๑.ปด ได้แก่ มุสาจึ่ง ๆ ไม่อาศัยมูลเลย ท่านแสดงตัวอย่างไว้ ๔ อย่าง ได้แก่

ก.ส่อเสียด หมายถึง ปดเพื่อจะให้เขาแตกแยกกัน

ข.หลอก หมายถึง ปดเพื่อจะโกงเขา

ค.ยอ หมายถึง ปดเพื่อจะยกย่อง

ง.กลับคำ หมายถึง พูดแล้วไม่ทำตามรับ

๒. ทนสาบาน ได้แก่ กิริยาที่เสี่ยงสัจจะว่าจะพูดตามเป็นจริง แต่ไม่ได้ตั้งใจจริงอย่างนั้น มีปดเป็นบริวาร, หมายถึง สาบานเพื่อหวังผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เป็นพยานทนสาบานแล้วเบิกความเท็จในศาล เป็นต้น

๓. ทำ เล่ห์กระเท่ห์ ได้แก่ กิริยาที่อวดอ้างความศักดิ์สิทธิ์อันไม่เป็นจริง เช่น อวดรู้วิชาว่าคงกระพัน หรือพูดมุสาด้วยการใช้เพทุบาย ไม่พูดตรง ๆ

๔. มารยา ได้แก่ กิริยาที่แสดงอาการให้เขาเห็นผิดจากที่เป็นจริง เช่น คนไม่มีศีลแต่ทำทีให้เขาเห็นว่าเป็นคนมีศีล, หรือ เจ็บเล็กน้อยแต่ทำทีเป็นเจ็บปวดเสียวมากมาย เป็นต้น

๕. ทำเลส ได้แก่ การพูดมุสาเล่นสำนวน คือ อยากรจะพูดเท็จแต่ทำเป็นเลสเล่นสำนวนให้ผู้ฟังนำไปคิด

๖. เสริมความ ได้แก่ พูดมุสาอาศัยมูลเดิม แต่เสริมความให้มากกว่าที่เป็นจริง หรือเรื่องจริงมีนิดหน่อยแต่กลับพูดขยายความออกเสียดกใหญ่จนเกินความจริงไป เช่น พูดพรรณนาถึงสรรพ คุณยาให้เกินกว่าที่ว่าจะรักษาโรคได้

๗. อำความ ได้แก่ พูดมุสาเดิม แต่ตัดความที่ไม่ประสงค์จะให้รู้เสีย เพื่อทำความเข้าใจกลายไปเป็นอย่างอื่น (หมายถึง เรื่องจริงนั้นมีมาก แต่กลับพูดให้เห็นเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อย)

๒. อนุโลมมุสา

อนุโลมมุสากำหนดรู้ได้ ด้วยลักษณะ ๒ อย่าง ได้แก่

๑. วัตถุประสงค์ กล่าวนั้นไม่เป็นความจริง

๒. ผู้กล่าวไม่จงใจ กล่าวให้ผู้ฟังเข้าใจผิด มี ๒ ประเภท ได้แก่

ก. เสียดแทง ได้แก่ กิริยาที่ทำให้ผู้อื่นเจ็บใจ เช่น พูดประชด คำ

ข. สับปรับ ได้แก่ พูดปดด้วยความคะนองวาจาแต่ผู้พูดไม่ตั้งใจจะให้ เขาเข้าใจผิด

คำพูดที่จริงที่ไม่สมควร พูด

คำพูดที่จริง แต่ให้โทษแก่ผู้อื่นและผู้พูดเอง เป็นคำพูดที่มุ่งหมายอย่างนั้น ซึ่งคำพูดนั้นมีมูลเหตุมาจากมุสา จึงจัดเข้าในอนุโลมมุสา ได้แก่

๑.คำส่อเสียด ได้แก่ คำพูดที่ได้ยินข้างหนึ่งติเตียนข้างหนึ่งแล้วเก็บไปบอกยูงเขา เป็นเหตุให้เขาแตกแยกกัน
๒.คำเสียดแทง ได้แก่ การพูดให้เขาเจ็บใจ อ่างวัตถุที่เป็นจริงอย่างนั้นขึ้นพูด เป็นเหตุให้ผู้ที่ต้องถูกว่านั้นเจ็บใจ

๓.ปฏิบัติ สสวะ

ปฏิบัติ สสวะ ได้แก่ กิริยาที่รับคำผู้อื่นด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์คิดจะทำตามที่รับปากไว้จริง ๆ แต่ภายหลังกลับไม่ได้ทำตามที่ได้รับปากไว้นั้น

ปฏิบัติ สสวะนี้มี ๓ ประเภท ได้แก่

๑.ผิดสัญญา ได้แก่ การที่ทั้งสองฝ่ายทำสัญญากันว่าจะทำเช่นนั้นเช่นนี้ แต่ภายหลังกลับไม่ได้ทำตามที่สัญญานั้น

๒.เสียสัตย์ ได้แก่ กิริยาที่ให้สัตย์แก่เขาฝ่ายเดียวว่าตนเองจะทำหรือไม่ทำเช่นนั้น เช่นนี้ แต่ภายหลังกลับไม่ทำตามคำพูดนั้น

๓.คืนคำ ได้แก่ การที่รับปากว่าจะทำหรือไม่ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้โดยมิได้สัญญา แต่ภายหลังกลับไม่ทำตามนั้น

ปฏิบัติ สสวะ เป็นเหตุให้ผู้ประพฤตินั้นเสียชื่อเสียง จึงควรละเสีย ส่วนการ"ถอนคำ" ไม่นับเป็นปฏิบัติ สสวะ

ยถาสัญญา

การพูดมุสาที่ไม่ผิดศีล เรียกว่า "ยถาสัญญา" คือ คำพูดที่บุคคลพูดตามความสำคัญ หรือพูดตามโวหารที่ตนเองจำได้ และผู้พูดมีเจตนาบริสุทธิ์ ไม่มีเจตนาที่จะพูดให้ผิดไปจากความเป็นจริง มี ๔ ลักษณะ ได้แก่

๑.โวหาร ได้แก่ ถ้อยคำที่ใช้กันเป็นธรรมเนียม เช่น คำลงท้ายของจดหมายซึ่งแสดงความอ่อนน้อมว่า ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง เป็นต้น

๒.นิยาย ได้แก่ เรื่องที่เปรียบเทียบเพื่อให้ได้ใจความเป็นสุภาพิต เช่น นิยายที่จินตกรรมแต่งขึ้น

๓.สำคัญผิด ได้แก่ กิริยาที่ผู้พูดสำคัญผิดและพูดออกไปตามความสำคัญผิดนั้น เช่น วันนี้เป็นวันอังคาร เมื่อมีผู้ถามว่าวันนี้เป็นวันอะไร ? ผู้พูดสำคัญว่าเป็นวันพุธ จึงตอบไปว่า "วัน พุธ" เช่นนี้ต้น

๔. พลัง ได้แก่ กิริยาที่ผู้พูดตั้งใจจะพูดอย่างหนึ่งแต่พูดออกไปอีกอย่างหนึ่ง และการพูดเช่นนี้เมื่อพูดออกไปแล้วควรบอกใหม่ทันที เช่น ถูกถามว่า "ไปไหนมา?" ก็รีบตอบเลยทันทีว่า "เปล่า...! ไปธุระมานิดหน่อย" คำว่า "เปล่า" นั้นเป็นคำพูดพลังหรือพูดด้วยความเคยชิน โดยไม่มีเจตนาจะพูดให้เขาเข้าใจผิด

ลักษณะที่ ๕

สุราเมระยะมีชชะปะมาทัญฐานา เวรมณี ลักษณะที่ ๕ สะมาทียามิ แปลว่า ข้าพเจ้าขอสมทานลักษณะที่ ๕ เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

ความหมายของ "สุรา และ เมรัย"

น้ำเมา ที่เป็นของหมักดอง เช่น กระแช่ น้ำตาลเมาต่าง ๆ ชื่อว่า "เมรัย", เมรัยนั้นที่เขากลั่นอีกชั้นหนึ่งเพื่อให้รสเข้มข้นขึ้น เช่น เหล้าชนิดต่าง ๆ ชื่อว่า "สุรา"

ใน ลักษณะที่ ๕ คำว่า "สุราและเมรัย" หมายถึง สุรา ๕ อย่าง และ เมรัย ๕ อย่าง ซึ่งจะขอกล่าวตามลำดับต่อไป

สุรา ๕ อย่าง ได้แก่

๑. ปิณฑสุรา สุราทำด้วยแป้ง
๒. ปูวสุรา สุราทำด้วยขนม
๓. โอทนสุรา สุราทำด้วยข้าวสุก
๔. กิณณะ ปกะจิตตา สุราที่หมักเชื้อ
๕. สัมภาระสังยุตตา สุราที่ปรุงด้วยเครื่องเทศต่าง ๆ

เมรัย ๕ อย่าง ได้แก่

๑. ปุปผาสโว น้ำดองดอกไม้
๒. ผลาสโว น้ำดองผลไม้
๓. มธวาสโว น้ำดองน้ำผึ้งหรือน้ำดองน้ำหวาน
๔. กุพาสโว น้ำดองน้ำอ้อย
๕. สัมภาระสังยุตโต น้ำดองที่ปรุงด้วยเครื่องเทศต่าง ๆ

สิกขาบท นี้ เป็นสาหตสิกขาบทเพราะดื่มหรือเสพด้วยตนเองเท่านั้น ไม่เป็นอาณัติกขาบท เพราะใช้ให้ผู้อื่นดื่มหรือเสพ

สิ่งมีนเมาที่อนุโลมเข้ากับสุราและเมรัย

การสูบ ฉีด หรือเสพ ยาเสพติดให้โทษ เช่น กัญชา เฮโรอีน มอร์ฟีน ฝิ่น ทินเนอร์ ฯลฯ เข้าไปในร่างกาย ซึ่งไม่ใช่การดื่มกินเข้าไปเหมือนสุราและเมรัย ก็จัดว่าผิดศีลข้อที่ ๕ เหมือนกัน เพราะสิ่งเสพติดเหล่านี้ แม้จะไม่ได้ดื่มกินทางปากก็ตามที แต่ก็สำเร็จเป็นการทำให้มีนเมา ทำให้ไม่สามารถควบคุมสติและควบคุมตนเองได้ เช่นเดียวกับการดื่มกินสุราเมรัย ซ้ำยังมีโทษร้ายแรงยิ่งกว่าสุราเมรัยเสียอีก

ยา เสพติด เช่น กัญชา เฮโรอีน มอร์ฟีน ฝิ่น ทินเนอร์ เป็นต้นนั้น ถึงแม้ว่าไม่มีในครั้งพุทธกาล และพระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงห้ามไว้ก็ตามที แต่ก็อนุโลมเข้ากันได้กับสุราเมรัยและของมีนเมาอย่างอื่นอีก เพราะอาศัยหลักฐานคือ มหาปเทศ ๔ ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้เป็นหลัก เพราะฉะนั้นยาเสพติดทุกชนิดที่อนุโลมเข้ากับสิ่งที่ไม่ควร จึงทำให้ผู้ที่สูบ เสพ หรือ ฉีด สิ่งเสพติดให้โทษทุกชนิดผิดศีลข้อที่ ๕ ด้วย

มหาปเทศนั้นมี ๔ ประการ ได้แก่-

๑. สิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากับสิ่งไม่ควร(อกัปปิยะ) ขัดต่อสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) สิ่งนั้นไม่ควร
๒. สิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ควร(กัปปิยะ) ขัดต่อสิ่งที่ไม่ควร สิ่งนั้นควร
๓. สิ่งใดที่ไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากับสิ่งที่ไม่ควร(อกัปปิยะ) ขัดต่อสิ่งที่ควร(กัปปิยะ) สิ่งนั้นไม่ควร.
๔. สิ่งใดที่ไม่ได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากับสิ่งที่ควร(กัปปิยะ)ขัดกันกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) สิ่งนั้นควร

สุรา และ เมรัย และสิ่งเสพติดให้โทษทั้งหมดนั้น ย่อมทำให้ผู้ที่ดื่มมันเมาเสียสติ เป็นบ่อเกิดแห่งความ
ประมาท เลินเล่อพลอสติ ขาดความยั้งคิด ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำทุกอย่างได้ทั้งหมด ไม่มีความระอาย และเป็น
เหตุให้ทำความชั่วอย่างอื่นได้อีกมากมาย สร้างความปั่นป่วนให้สังคม การดื่มสุราเมรัย และหรือเสพยาเสพติดให้โทษ เป็นอบายมุข เป็นหนทางแห่งหายนะ ฉะนั้นน้ำเมาคือสุราเมรัยจึงได้ชื่อว่า "เป็นที่ตั้งแห่งความ
ประมาท

ที่มา

[http://www.sil5.net/index.asp?autherid=14&ContentID=1000024
&title=%A1%D2%C3%C3%D1%A1%C9%D2%C8%D5%C5+
5&bttcol=False](http://www.sil5.net/index.asp?autherid=14&ContentID=1000024&title=%A1%D2%C3%C3%D1%A1%C9%D2%C8%D5%C5+5&bttcol=False)